

**PARKET
BIJ HET
HOF VAN CASSATIE**

Voor het HOF van CASSATIE – EERSTE KAMER

(AR C.20.0373.N)

(PEUGEOT BELGIE LUXEMBURG e.a. t./ MANTELS Rudy)

Conclusie van het Openbaar Ministerie

Situering

1. Op 18 mei 2016 ging verweerder over tot dagvaarding van tweede eiseres voor de rechtbank van eerste aanleg Limburg, afdeling Hasselt, tot vernietiging dan wel ontbinding van een koopovereenkomst gesloten op 2 mei 2013, met als voorwerp een personenwagen Peugeot, en de veroordeling van tweede eiseres tot betaling aan verweerder van een provisioneel bedrag van 32.370,75 euro.

Eerste eiseres, invoerder in België van voertuigen van het merk Peugeot, werd door eerste eiseres gedagvaard in tussenkomst en vrijwaring.

Nadat bij tussenarrest gewezen op 26 juli 2016 een gerechtsdeskundige was aangesteld en deze zijn opdracht had vervuld, werd op 31 januari 2019 een vonnis gewezen door de rechtbank van eerste aanleg Limburg, afdeling Hasselt, dat de vordering van verweerder ongegrond verklaarde en waarmee werd geoordeeld dat de vrijwaringsvordering van tweede eiseres tegen eerste eiseres zonder voorwerp was.

Verweerder stelde bij het hof van beroep te Antwerpen hoger beroep in tegen voormeld vonnis. Eerste eiseres kwam in de beroepsprocedure vrijwillig tussen.

Bij arrest gewezen op 10 maart 2020 werd het hoger beroep van verweerder ontvankelijk en gegrond verklaard. Het eerste vonnis hervormend, werd de koopovereenkomst gesloten tussen verweerder en tweede eiseres ontbonden en werd tweede eiseres veroordeeld tot betaling aan verweerder van 15.381 euro, meer intresten. De vordering in vrijwaring van tweede eiseres tegen eerste eiseres werd eveneens ontvankelijk en gegrond verklaard en eerste eiseres werd veroordeeld tot vrijwaring van tweede eiseres voor alle sommen waartoe zij gehouden is jegens verweerder.

2. Met een mijns inziens tijdige en regelmatige voorziening in cassatie komen eiseressen met één middel, met twee onderdelen, op tegen het arrest van 10 maart 2020.

Bespreking

Eerste onderdeel

3. Met het eerste onderdeel komen eiseressen op tegen de veroordeling door de appelrechters van tweede eiseres tot betaling aan verweerder van 15.381 euro en tegen de veroordeling van eerste eiseres tot vrijwaring van tweede eiseres voor alles sommen die zij veroordeeld werd te betalen aan verweerder.

Eiseressen voeren een schending aan door de appelrechters van hun motiveringsplicht (schending van artikel 149 Grondwet en artikel 780, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek). De appelrechters hebben volgens eiseressen niet geantwoord op de concrete grieven van eiseressen aangaande het verslag van de gerechtsdeskundige.

4. De appelrechters stellen vast en oordelen hetgeen volgt :

“(...) De verkoopovereenkomst en levering dateren van 2 mei 2013 (...). Uit de stukken, waaronder de wagenfiche, en het deskundig verslag blijkt dat (verweerder) de wagen een eerste keer binnenbracht op 29 mei 2013 omdat er sprake was van waterinfiltraties. (...) Omdat het probleem bleef, werd de wagen opnieuw binnengebracht op 26 augustus 2013. De afdichting van het koetswerk werd gecontroleerd en op 17 september 2013 wordt klevende schuim vervangen. Nadien wordt de wagen terug aangeboden op 31 maart 2014, 5 augustus 2014, 29 augustus 2014 en 24 juli 2015. Er zijn nog twee interventies op 21 december 2015 en 8 januari 2016. Omdat het probleem blijft bestaan, volgt er een ingebrekestelling van de raadsman van (verweerder) op 11 maart 2016. De raadsman van (tweede eiseres) reageert op 21 maart 2016. In dit schrijven staat uitdrukkelijk dat de problemen met de waterdichtheid niet ontkend worden. Er wordt wel betwist dat de interventies geen effect zouden gehad hebben. Er wordt verwezen naar het feit dat er op 23 maart 2016 een nieuw dakpaneel geleverd zal worden. Op 6 april 2016 deelt de raadsman van (verweerder) mee dat er geen afstand wordt gedaan van de eisen. (...)”

Aan de hand van de bevindingen van de gerechtsdeskundige toont (verweerder) verder aan dat er thans, ondanks alle herstellingen, nog steeds een probleem is van waterdichtheid van het voertuig. Op de dag van de installatievergadering bleek dat er nog steeds waterinfiltratie was bij de test met een tuinslang terwijl dit niet het geval was bij een gelijkaardig voertuig. Ook na de laatste interventie besluit de deskundige dat het voertuig niet voldoet en dat herstelling onmogelijk is omdat de constructie de tolerantiemarge met 1mm afwijking overschrijdt. Peugeot trekt de bevindingen van de deskundige ten onrechte in twijfel.”¹

---

¹ Bestreden arrest, pagina 5 § 3 en pagina 6, laatste §.

Ik meen dat, anders dan eiseressen aanvoeren, met deze redenen de appelrechters het verweer van eiseressen aangaande het verslag van de gerechtsdeskundige verwerpen en beantwoorden.

Het onderdeel, dat steunt op een onvolledige lezing van het arrest, komt mij voor feitelijke grondslag te missen.

Tweede onderdeel

5. De grief van eiseressen luidt dat de appelrechters, door de ontbinding van de verkoopovereenkomst uit te spreken en niet alle gevolgen daarvan te regelen, inzonderheid de teruggave van het verkochte goed aan de verkoper, op grond van de loutere overweging dat de verkoper de teruggave niet vordert, tekortkomen aan hun verplichting om het geschil te beslechten op grond van de daarop van toepassing zijnde rechtsregels (de artikelen 1183, 1184 en 1649quiquies, § 3, oud Burgerlijk Wetboek) en aan het algemeen rechtsbeginsel inzake de taak van de rechter, dat onder meer toepassing vindt in de artikelen 5 en 774 Gerechtelijk Wetboek, schenden.

Volgens eiseressen impliceert artikel 1649quinquies, §3, oud Burgerlijk Wetboek, in samenhang gelezen met de artikelen 1183 en 1184 oud Burgerlijk Wetboek, dat de rechter die op vordering van de koper de ontbinding uitspreekt, niet alleen de verkoper dient te veroordelen tot terugbetaling van de betaalde prijs doch tevens de koper dient te veroordelen tot de teruggave van het verkochte goed met verrekening van het genot dat de koper van het goed heeft gehad.

Het onderdeel steunt op de rechtspraak van het Hof luidens dewelke *“de rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels. Hij moet de juridische aard van de door partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent². De rechter is verplicht ambtshalve de rechtsregels op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen of die impliciet besloten liggen in het debat tussen partijen of de door hem genomen beslissingen^{3 4}.*

Eiseressen verwijzen inzonderheid naar het arrest van het Hof van 1 februari 2019⁵.

² Cass. 1 februari 2019, AR C.18.0350.N; Cass. 28 juni 2018, AR C.17.0696.N, AC 2018, nr. 423; Cass. 21 december 2018, AR C.18.0247.N; Cass. 17 maart 2016, AR C.15.0235.N, AC 2016, nr. 189; Cass. 14 december 2012, AR C.12.0018.N; Zie J.-F. VAN DROOGHENBROECK, “L’office juridictionnel du juge belge”, in *L’office du juge*, Brussel, Bruylant, 2017, (43) 47.

³ Cass. 1 februari 2019, AR C.18.0350.N; Zie ook Cass. 27 januari 2020, AR C.19.0316.N.

⁴ Zie B. WYLLEMAN, “De verplichting van de burgerlijke rechter om ambtshalve rechtsgronden op te werpen”, Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, 172-212 en de aldaar geciteerde en besproken arresten van het Hof.

⁵ Cass. 1 februari 2019, AR C.18.0350.N.

6. De ontbinding bij wederkerige overeenkomsten (andere dan deze met opeenvolgende prestaties) werkt in de regel terug *ex tunc*, dit is, in beginsel, tot bij de contractsluiting. De ontbinding van een wederkerig contract heeft tot gevolg dat de partijen opnieuw in dezelfde toestand moeten worden geplaatst als die waarin zij zich zouden bevonden hebben indien zij niet hadden gecontracteerd.⁶

De vraag die zich stelt is of de rechter die de ontbinding van een wederkerige overeenkomst uitspreekt, de plicht heeft te oordelen (na ambtshalve onderzoek en desgevallend de heropening van het debat, teneinde de rechten van de verdediging te eerbiedigen) over gevolgen van de ontbinding die niet werden gevorderd.

7. Een aantal auteurs stelt dat de vordering tot restitutie steeds *virtueel* of impliciet begrepen is in de vordering tot ontbinding⁷. De rechter zou dan ook de restitutie mogen bevelen, zelfs indien deze niet werd gevorderd door de partij die de ontbinding vorderde. De restitutie zou een gevolg zijn van de ontbinding⁸.

Vóór de hervorming van 10 februari 2016 werd dezelfde zienswijze aangehangen door de Franse doctrine⁹ en door het Franse Hof van Cassatie¹⁰.

⁶ Cass. 21 april 2016, AR C.15.0374.N, AC 2016, nr. 755; Cass. 5 december 2014, AR C.14.0061.N, met concl. Adv.-gen. A. Van Ingelgem, AC 2014, nr. 755; Cass. 6 juni 1996, AR C.930262.N, AC 1996, 558; Cass. 24 maart 1972, AC 1972, 707; Zie R. Jafferli, *La rétroactivité dans le contrat*, Brussel, Bruylant, 2014, 938, nr. 415; S. STIJNS, *Leerboek Verbintenissenrecht*, Boek 1, Brugge, die Keure, 220-221, nr 289.

⁷ I. MOREAU-MARGRÈVE, "Observations" (noot onder Kh. Luik 2 januari 1967), *JT* 1968, (241) 244; T. STAROSSELETS, "Restitution des arrérages en cas de résolution d'une vente en viager ou "mesure dix fois mais ne coupe qu'une"", *TBBR* 2005, (454) 457; T. STAROSSELETS, "Restitutions consécutives à la dissolution ex tunc", *TBBR* 2003, (67) 72.

⁸ Zie in deze zin: I. MOREAU-MARGRÈVE, "Observations" (noot onder Kh. Luik 2 januari 1967), *JT* 1968, (241) 243-244 ("*En revanche, les restitutions ne constituent pas un complément de la résolution mais un effet de celle-ci.*"); T. STAROSSELETS, "Restitution des arrérages en cas de résolution d'une vente en viager ou "mesure dix fois mais ne coupe qu'une"", *TBBR* 2005, (454) 457 ("*Ainsi au niveau procédural, la demande en restitution est considérée comme étant virtuellement comprise dans celle en dissolution. Une fois la dissolution décidée, la remise en pristin état est en quelque sorte fatale. Le juge peut l'accorder quand bien même il n'aurait pas été spécifiquement sollicité de ce chef. Souvent la complexité des comptes des restitutions l'amènera à ordonner la réouverture de débats de façon à permettre aux parties de s'expliquer*").

⁹ Zie ook Fr. (vóór de hervorming van 10 februari 2016) C. CHABAS, "Résolution – Résiliation", *Rép. civ. Dalloz*, Parijs, Dalloz, 2010, nr. 198 ("*il n'y a aucun doute sur la mission du juge : les restitutions doivent être ordonnées même si elles n'ont pas été demandées*"); M. STORCK, "Art. 1224-1230 – Fasc. 40", *Jur.Cl. civil Code*, nr. 6. Zie evenwel Fr. (na de hervorming van 10 februari 2016): M. STORCK, "Art. 1224-1230 – Fasc. 40", *Jur.Cl. civil Code*, nrs. 22 e.v. (geen retroactieve werking van de ontbinding meer: geen expliciete stellingname over de problematiek van de restituties, stelt wel hierover: "*il serait dès lors possible d'en déduire une autonomie substantielle et procédurale des restitutions par rapport à la résolution*").

¹⁰ Zie ook Fr. vóór de hervorming van 10 februari 2016, Cass. Fr. 29 januari 2003, nr. 01-03.185 : "*Attendu que pour infirmer le jugement en ses dispositions ordonnant, ensuite de la résolution de la vente, la restitution de la partie du prix réglé par la société civile immobilière Sephora à la société civile immobilière Les Mimosas, l'arrêt retient que la restitution du prix n'avait pas été demandée ni en première instance ni en appel et qu'elle ne pouvait en conséquence être ordonnée sous peine de statuer ultra petita ; Qu'en statuant ainsi, alors que lorsqu'un contrat synallagmatique est résolu pour inexécution par l'une des parties de ses obligations, les choses doivent être remises au même état que si les obligations nées du contrat n'avaient jamais existé, la cour d'appel a violé le texte susvisé*"; Cass. Fr. 25 mei 2016, nr. 15-17.317, ECLI:FR:CCASS:2016:C100570 : "*Qu'en tout état de cause, la résolution de la vente entraîne la restitution de la chose et du prix ; qu'en condamnant M. Y... à restituer*

Andere (Belgische) auteurs verdedigen de tegenovergestelde visie. Het staat de partij die de ontbinding vordert om ook een vordering tot restitutie in te stellen¹¹. Indien de rechter dit ambtshalve zou doen, zou deze volgens één van deze auteurs het beschikkingsbeginsel, zoals vervat in artikel 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek, schenden¹².

8. Het behoort stil te staan bij de invulling van de begrippen oorzaak en voorwerp van de vordering.

Wat het oorzaakbegrip betreft, heeft het Hof sedert zijn arrest van 14 april 2005 definitief gekozen voor een feitelijke invulling van dit begrip¹³.

Het voorwerp van de vordering wordt klassiek omschreven als het sociale of het economische voordeel dat door de partijen wordt gevraagd¹⁴. In een arrest van 14 december 2017¹⁵ oordeelt het Hof, in voltallige zitting en op andersluidende conclusie door het openbaar-ministerie, voor het eerst dat het voorwerp van de vordering het feitelijk resultaat is dat de eiser met zijn vordering beoogt. De feitelijke invulling van het voorwerpbegrip heeft in de zaak die aanleiding gaf tot het arrest van 14 december 2017 tot gevolg dat de rechter die, gevat door een vordering tot vergoeding van de schade ingevolge een niet verworven voordeel of een geleden nadeel, vergoeding toekent voor het verlies van een kans op het verwerven van dit voordeel of het vermijden van dit nadeel, het voorwerp van de vordering niet wijzigt. De rechter die geconfronteerd wordt met een vordering tot vergoeding van de uiteindelijk geleden schade is er toe gerechtigd een vordering tot vergoeding van het verlies van de kans ambtshalve in het debat te brengen en, op voorwaarde dat hij het recht van verdediging van de partijen

---

le prix de vente du véhicule puis en s'abstenant d'ordonner la restitution par M. X... de la motocyclette objet de la vente résolue, la juridiction de proximité a violé les articles 1184 et 1641 du code civil."

¹¹ J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten*, Mortsel, Intersentia, 2012, 212, nr. 325; R. JAFFERALI, *La rétroactivité dans le contrat*, Brussel, Buylant, 2014, 948, nr. 421 ("*les juges*) ne peuvent prononcer une telle condamnation aux restitutions, en l'absence de demande en ce sens. Il incombe donc à la partie qui sollicite la résolution de conclure d'emblée sur les restitutions qui peuvent en découler ou du moins de demander au juge de réserver à statuer sur ce point"). Zie ook in deze zin: Kh. Luik 2 januari 1967, *JT* 1968, 240. Zie ook in die zin: L. CORNELIS, "De ontbinding: het treurige einde van een mooi verhaal?" in *Sancties en nietigheden*, Brussel, Larcier, 2003, (227) 264, nr. 63.

¹² J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten*, Mortsel, Intersentia, 2012, 212, nr. 325; R. JAFFERALI, *La rétroactivité dans le contrat*, Brussel, Buylant, 2014, 948, nr. 421.

¹³ B. WYLLEMAN, "De verplichting van de burgerlijke rechter om ambtshalve rechtsgronden op te werpen", Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, p. 173, met verwijzing naar het Jaarverslag van het Hof van Cassatie 2005, 90-91: "*In dit arrest bekrachtigt het Hof het feitelijk oorzaakbegrip in het gerechtelijk recht, aldus eerdere rechtspraak bevestigend die deze rechtspraak aangaf*", met verwijzing naar Cass. 18 februari 1993, AC 1993, nr. 103; Cass. 22 januari 1998, AC, 1998, nr. 44 en Cass. 18 november 2004, AC 2004, nr. 556..

¹⁴ A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, Luik, Faculté de droit de Liège, 1987, nr. 54 en 58. Zie ook: H. MOTULSKY, *Ecrits. Etudes et notes de procédure civile*, Parijs, Dalloz, 1973, nr. 12.; H. MOTULSKY, « Prolégomènes pour un futur code de procédure civil », D., 1972, Chron. 91, nr. 28 ; L. CADIET et E. JEULAND, *Droit judiciaire privé*, Paris, LexisNexis, 2011, p. 373 ; J. ENGLEBERT et X. TATON, *Droit du procès civil*, vol. 1, Bruxelles, ULB, 2018, p. 97 ; B. ALLEMEERSCH, *Taakverdeling in het burgerlijk proces*, Antwerpen, Intersentia 2007, p. 225 ; S. MOSELMANS, « Tussenvorderingen », in *Gerechtelijk recht, Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, 2006, p. 13; J. VAN COMPERNOLLE, "L'office du juge et le fondement du litige", R.C.J.B., 1982, p. 18, 19, 23 en 31.

¹⁵ Cass. 14 december 2017, AR C.16.0296.N, met concl. Adv.-gen. H. VANDERLINDEN, AC 2017, nr. 713.

eerbiedigt, hiervoor vergoeding toe te kennen zonder dat hij het voorwerp van de vordering wijzigt.¹⁶

Het Hof oordeelt in het arrest van 14 december 2017 dat de rechter de mogelijkheid heeft (*“Hij is ertoe gerechtigd (...)”*) om de vordering tot vergoeding van het verlies van een kans in het debat te brengen. Het Hof oordeelt niet dat de rechter daartoe verplicht is¹⁷.

9. In principe is het de rechter verboden *ultra petita* te oordelen (artikel 1138, 2° en 3° Gerechtelijk Wetboek). Dit betekent in beginsel dat de rechter niet méér of iets anders mag toekennen dan gevorderd.

Het beschikkingsbeginsel¹⁸ houdt in dat het de partijen zijn die het voorwerp van de vordering bepalen.

10. Naar aanleiding van het arrest van 14 december 2017 schreef advocaat-generaal Th. Werquin onder meer het volgende : *“L’essentiel pour qu’il n’y ait pas de modification de l’objet de la demande, c’est que le juge ne modifie pas le résultat économique et social recherché par les parties. Ne constitue pas une modification de l’objet de la demande la modification par le juge du fondement juridique des prétentions des parties à condition que le juge ne modifie pas le résultat économique et social recherché par les parties. Il ne s’agit pas pour (l’arrêt du 14 décembre 2017) d’obliger le juge d’accorder la réparation d’un autre dommage que celui qui est recherché par le demandeur ; en effet, dès lors que le juge est tenu de qualifier correctement les faits spécialement invoqués par les parties en relevant les moyens de droit dont l’application est commandée par ces faits, en l’espèce, de considérer que le comportement de l’avocat constitue une faute qui ne saurait entraîner un dommage subi, mais bien la perte d’une chance d’obtenir un avantage recherché, il est tenu d’accorder la réparation du dommage consistant dans la perte d’une chance, puisque, ce faisant, il ne modifie pas le résultat recherché en fait par le demandeur. La considération de l’arrêt que le juge, qui, saisi d’une demande en réparation du dommage né de la non-réalisation d’un avantage ou de la réalisation d’un désavantage, accorde la réparation de la perte d’une chance d’obtenir cet avantage, ou d’éviter ce désavantage, ne modifie pas l’objet de la demande, est, dès lors, exacte sur le plan d’une conception factuelle de l’objet, puisque, dans ces deux hypothèses, ce qui est recherché en fait par le demandeur, le seul résultat qu’il poursuit, c’est de l’argent, qu’il réclame au défendeur, parce qu’il n’a pas fait ce qu’il devait. (...) (L’arrêt du 14 décembre 2017) ne consacre pas les notions de demandes implicites ou virtuelles qui consistent à*

¹⁶ Het Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, p. 113

¹⁷ Zie B. WYLLEMAN, “De verplichting van de burgerlijke rechter om ambtshalve rechtsgronden op te werpen”, Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, p. 174, voetnoot 9, in verband met het arrest van 14 december 2017.

¹⁸ Zie onder meer : Cass. 6 december 2018, AR C.16.0438.F, AC 2018, nr. 687; Cass. 26 april 2018, AR C.17.0420.N, AC 2018, nr. 272; Cass. 13 oktober 2017, AR C.15.0472.F, Pas., 2017, I, nr. 555; Cass. 11 december 2014, AR C.13.0428.F, Pas., 2014, I, nr. 784, met concl. 1ste adv.-gen. LECLERCQ; Cass. 14 februari 2011, AR S.10.0115.F, Pas., 2011, I, nr. 129; Cass. 25 juni 2010, AR C.08.0519.F, Pas., 2010, I, nr. 461; Cass. 16 november 2009, AR C.09.0256.N, Pas., 2009, I, nr. 667, met concl. adv.-gen. R. MORTIER; Cass. 15 mei 2009, AR C.08.0029.N, Pas., 2009, I, nr. 319..

découvrir, derrière la demande explicite, les prétentions qui s’y trouvent virtuellement comprises(...)».^{19 20}

11. Anders dan eiseressen aanvoeren, kan naar ik meen uit de rechtspraak van het Hof inzake de verplichting van de burgerlijke rechter om ambtshalve rechtsgronden op te werpen²¹ ²², geen verplichting worden afgeleid voor de rechter die op vordering van de koper de ontbinding van de koopovereenkomst uitspreekt, om, ook bij gebrek aan een vordering die daartoe strekt, niet alleen de verkoper te veroordelen tot terugbetaling van de betaalde prijs doch tevens de koper te veroordelen tot de teruggave van het verkochte goed met verrekening van het genot dat de koper van het goed heeft gehad²³.

Ik meen dat het onderdeel geen grond kan vinden inzonderheid in het arrest van het Hof van 1 februari 2019²⁴. Terecht wijst verweerder erop dat uit de vaststellingen in dit arrest blijkt dat eiseres in cassatie in haar conclusie aanvoerde dat *“een nietigverklaring in beginsel tot gevolg “zou” hebben dat de partijen in hun oorspronkelijke rechten hersteld worden en dat dit (de verweerders) niet “zou “ vrijstellen om het ontleende kapitaal terug te betalen”* en dat verweerders van hun kant deden gelden dat de teruggaveplicht diende te worden beperkt tot *“maximaal de helft van het nominale uitgeleende bedrag. Het is gelet hierop, dat het Hof, terecht, oordeelde dat “(d)e appelrechters die de nietigheid van de kredietovereenkomsten*

¹⁹ Th. WERQUIN, “Office du juge et objet de la demande », in *Entre tradition et pragmatisme*, Liber amicorum P.A. Foriers, Volume 2, Réflexions suite à Cass. 14 décembre 2017, AR C.16.0296.N, Pas. I, 2017, n° 713, met concl. Adv.-gen. H. Vanderlinden, Larcier, 2020, 1728 en 1729, met verwijzing naar J. NORMAND, *Principes directeurs du procès*, J.Cl., Procédure 3, Fasc. 152, 1995, p. 19 ; B. ALLEMEERSCH, *Taakverdeling in het burgerlijk proces*, Antwerpen, Intersentia 2007, p. 265 ; F. AUVRAY en K. RONSIJN, “Verlies van een kans en het beschikkingsbeginsel”, R.W. 2018-2019, 589.

²⁰ Vrij vertaald : *“Het essentiële opdat er geen wijziging zou zijn van het voorwerp van de vordering, is dat de rechter het economisch en maatschappelijk resultaat nagestreefd door de partijen niet wijzigt. Is geen wijziging van het voorwerp van de vordering, de wijziging door de rechter van de rechtsgronden van de aanspraken van de partijen, op voorwaarde dat de rechter het door de partijen nagestreefde economisch en maatschappelijk resultaat niet wijzigt. Het arrest van 14 december 2017 verplicht de rechter niet om de vergoeding van een andere schade toe te kennen dan deze die door de eiser wordt nagestreefd; inderdaad, daar waar de rechter gehouden is de feiten die in het bijzonder aangevoerd worden door de partijen juist te kwalificeren door de rechtsgronden aan te voeren waarvan de toepassing geboden is door de feiten, in deze, door te overwegen dat het gedrag van de advocaat een fout uitmaakt die niet kan leiden tot een geleden schade, maar wel het verlies van een kans om een nagestreefd voordeel te bekomen, is de rechter gehouden het herstel van de schade toe te kennen die bestaat in het verlies van een kans, aangezien, door daartoe over te gaan, hij niet het feitelijk resultaat dat de eiser met zijn vordering beoogt, wijzigt. De overweging van het arrest dat de rechter die, gevat door een vordering in schadevergoeding ontstaan door het niet verwerven van een voordeel of het lijden van een nadeel, het herstel van het verlies toekent van een kans om een voordeel te verwerven of een nadeel te vermijden, het voorwerp van de vordering niet wijzigt, is derhalve juist op het vlak van de feitelijke invulling van het voorwerp, aangezien, in de beide hypothesen, hetgeen door de eiser wordt beoogd, het enige resultaat dat hij nastreeft, het geld is dat hij van de verweerder eist, omdat deze niet deed wat hij behoorde te doen. Het arrest van 14 december 2017 bevestigt niet het begrip van impliciete of virtuele vorderingen, dat erin bestaat om, achter de expliciete vorderingen, de aanspraken te ontdekken die zich daarin virtueel begrepen zijn (...)*”.

²¹ Die samengaat met een feitelijke invulling van de oorzaak van de vordering en de invulling van het voorwerp van de vordering als het feitelijke resultaat dat de eiser met zijn vordering beoogt.

²² Zie B. WYLLEMAN, “De verplichting van de burgerlijke rechter om ambtshalve rechtsgronden op te werpen”, Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, 172-212 en de aldaar geciteerde en besproken arresten van het Hof.

²³ Het Hof oordeelde in de andere zin in Cass. 21 april 1995, Pas., 1995, I, nr. 203.

²⁴ Cass. 1 februari 2019, AR C.18.0350.N.

uitspreken en de gevolgen hiervan (de terugbetaling van het ontleende kapitaal) niet regelen omdat de bank "geen restitutievordering op grond van de nietigverklaring van de kredietovereenkomst stelt" tekortschieten aan hun verplichting om het geschil te beslechten op grond van de daarop van toepassing zijnde rechtsregels.

12. Dat de door de appelrechters ontbonden koopovereenkomst een overeenkomst is die valt onder de artikelen 1649bis e.v. oud Burgerlijk Wetboek, die bepalingen inhouden met betrekking tot de verkopen aan consumenten, die de omzetting uitmaken in Belgisch recht van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, doet mijns inziens niets af aan hetgeen voorafgaat. Deze Richtlijn²⁵ en de bepalingen daarvan die omgezet werden in Belgisch recht beogen immers de bescherming van de consument en niet de bescherming van de verkoper.

De restitutie van de verkochte zaak na de ontbinding van de consumentenverkoop strekt in beginsel de verkoper tot voordeel en niet de koper.

13. Uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, inzonderheid de beroepsconclusie van tweede eiseres (oorspronkelijke gedaagde, in haar hoedanigheid van verkoper), blijkt dat deze nergens heeft aangevoerd dat de personenwagen Peugeot zich nog bij verweerder bevond en bij ontbinding aan haar moest teruggegeven worden.

In haar syntheseberoepsconclusie voert eerste eiseres (oorspronkelijk door tweede eiseres gedagvaard in tussenkomst en vrijwaring), in het kader van haar verweer tegen de vordering van verweerder, met als voorwerp de ontbinding van de verkoopovereenkomst en als gevolg daarvan de teruggave van de verkoopprijs, aan :

- verweerder heeft tweede eiseres pas gedagvaard drie jaren nadat de problemen met waterdichtheid voor het eerst werden vastgesteld;
- dit lange, abnormale tijdsverloop, heeft een negatieve invloed gehad op de waarde van het voertuig; verweerder had in zijn hoedanigheid van eigenaar van het voertuig nochtans, in het kader van de op hem rustende schadebeperkingsplicht, hiermee rekening moeten houden en tijdig de nodige maatregelen moeten nemen;
- het voertuig kan vandaag, meer dan 5 jaar na de aankoop, helemaal niet teruggegeven worden in de staat waarin het zich bevond op het ogenblik van de vaststelling van het gebrek, laat staan in de materiële staat waarin het zich bevond op het ogenblik van de koop;
- In die omstandigheden kan uiteraard onmogelijk de ontbinding van de koopovereenkomst uitgesproken worden.

---

²⁵ Net als Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG.

Het resultaat dat door eerste eiseres werd nagestreefd met haar verweer, was zodoende de ontbinding van de koopovereenkomst ongegrond te horen verklaren.

Eerste eiseres stelt, evenmin als tweede eiseres, een vordering (in hoofdorde of in ondergeschikte orde) tot teruggave van het voertuig door verweerder in de hypothese dat de appelrechters tot ontbinding van de verkoopovereenkomst zouden overgaan. Het komt mij voor dat er niet van kan worden uitgegaan dat de teruggave van het voertuig het feitelijk resultaat was dat door eerste (of tweede) eiseres werd nagestreefd.

14. Gelet op hetgeen voorafgaat, kan het onderdeel mijns inziens niet worden aangenomen.

Conclusie : Verwerping van het cassatieberoep.

Brussel, 25 januari 2022

De advocaat-generaal,

Els Herregodts